

ІЗ ЗАЛИ ЗАСІДАНЬ ПРЕЗИДІЇ НАН УКРАЇНИ (14 березня 2012 року)

На черговому засіданні Президії НАН України 14 березня 2012 року члени Президії НАН України та запрошені заслухали такі питання:

- Про наукову та науково-організаційну діяльність Державної установи «Інститут економіки та прогнозування НАН України» (доповідач — академік НАН України В.М. Геєць)
- Про стан та вдосконалення системи техногенно-екологічної безпеки на об'єктах ядерно-паливного циклу України (доповідач — член-кореспондент НАН України Г.В. Лисиченко)
- Проблеми та перспективи розвитку досліджень гідромеханіки річкових систем (доповідач — член-кореспондент НАН України В.І. Нікішов)
- Про нагородження відзнаками НАН України та Почесними грамотами НАН України і Центрального комітету профспілки працівників НАН України (доповідач — академік НАН України В.Ф. Мачулін)
- Кадрові та поточні питання

* * *

Перед початком чергового засідання Президії НАН України академік НАН України Б.Є. Патон вручив державну нагороду — орден княгині Ольги III ступеня — завідувачеві відділу Інституту надтвердих матеріалів ім. В.М. Бакуля члену-кореспонденту НАН України **Тетяні Олексіївні Пріхні**, а також дипломи про присудження премій академії наук України, Білорусі і Молдови за 2011 рік лауреатам цих премій:

- академіку НАН України, директору Інституту проблем машинобудування ім. А.М. Підгорного НАН України **Мацевитому Юрію Михайловичу**; кандидату технічних наук, старшому науковому співробітнику цього ж інституту **Костікову Андрію Олеговичу** за наукову роботу «Параметрична і функціональна ідентифікація теплових процесів шляхом вирішення обернених задач теплопровідності»;
- члену-кореспонденту НАН України, заступнику директора Інституту фізики напівпровідників ім. В.Є. Лашкарьова НАН України **Беляєву Олександрові Євгеновичу**; кандидату технічних наук, докторанту цього ж інституту **Кудрику Ярославу Ярославовичу**; кандидату фізико-математичних наук,

начальнику Відділення технології мікрохвильових приладів Державного підприємства науково-дослідного інституту «Оріон» **Болтовцю Миколі Силовичу** за цикл наукових праць «Фазові і структурні модифікації поверхневих шарів і плівок в технології напівпровідникових приладів та надвеликих інтегральних схем».

* * *

Члени Президії НАН України та запрошені заслухали питання «**Про наукову та науково-організаційну діяльність Державної установи «Інститут економіки та прогнозування НАН України»**». Зі звітною доповіддю виступив директор Державної установи «Інститут економіки та прогнозування НАН України» академік НАН України **Валерій Михайлович Геєць**. Він зазначив, що за звітний період вченими інституту було проведено фундаментальні та прикладні дослідження у галузі економічних наук, забезпечено впровадження їх результатів у практику державного управління та господарювання; співробітники інституту брали активну участь у підготовці нормативно-правових документів загальнодержавного значення.

Зокрема, згідно з сучасними проблемами економічної теорії започатковано новий науковий напрям — дослідження інституційної архітектури як фундаментальної структури інститутів, яку складають правила, норми, стереотипи, традиції, установи та інші соціальні утворення у їх співвідношеннях з суттю та загальним планом побудови цілісної соціальної системи.

Розроблено концепцію довіри як базового інституту ринкової економіки, що проявляється в усій системі економічних відносин і визначає особливості її просторово-часової динаміки; теоретико-методологічні підходи щодо системного розкриття ендегенних факторів росту за складовими потенціалу ендегенного зростання, передусім впливу фактора знань та фактора технологій, які слугують активізаторами нагромадження потенціалу розвитку і мають синергетичний ефект; теоретичні засади грошово-кредитного регулювання економічної системи, що перебуває на етапі економічних трансформацій в контексті глобалізаційних процесів з урахуванням національних особливостей ринкової і неринкової координації економічних зв'язків.

Удосконалено теоретико-методологічні засади регулювання фінансових ринків у специфічному інституційному середовищі малої відкритої економіки України та на цій основі розроблено науково-методичні підходи щодо регулювання фінансових інститутів з метою забезпечення їх фінансової стійкості.

Розроблено теоретичні підходи до формування фінансової політики як домінанти сталого економічного розвитку та теоретичні засади і стратегічні напрями управління зовнішнім національним та державним боргом України; теоретико-методологічні засади фінансово-монетарного регулювання економіки України; теоретико-методологічні засади державного регулювання фінансової стабілізації промислових підприємств; категорійний апарат та методологічний інструментарій дослідження реального сектору національної економіки та розкрито особли-

вості його впливу на динаміку економічного зростання.

Розкрито та обґрунтовано причинно-наслідкові залежності між економічними диспропорціями і кризами.

Створено науково-методичний інструментарій для здійснення системних досліджень особливостей розвитку корпоративного сектору економіки України (а також порівняно з іншими країнами) та визначення ролі і місця корпоративних структур у національній інноваційній системі. Встановлено тенденції та закономірності еволюційного розвитку природи корпорацій як основного ядра і рушійної сили науково-технологічного розвитку промисловості країн та особливості їхнього впливу на інноваційний розвиток суспільства.

Розроблено теоретико-методологічні засади технологічного прогнозування в контексті його ролі і значимості при формуванні стратегії соціально-економічного розвитку на різних рівнях національного господарства; методологію структурно-інституційного аналізу галузевих ринків. Визначено основні ризики та загрози для енергетичної безпеки держави в умовах фінансово-економічної кризи. Розроблено основні засади сучасної політики державної підтримки аграрного сектору відповідно до зрушень в агропромисловому комплексі України та євроінтеграційних орієнтирів країни; теоретичні засади державної політики гарантування продовольчої безпеки країни, методи її оцінки і шляхи підвищення її рівня, концептуальні засади формування аграрної біоекономіки; теоретичні засади формування інституту державно-приватного партнерства як складової інституційної архітектури сучасної економічної системи та теоретико-методологічні основи використання державно-приватного партнерства як інструменту антикризового регулювання національної економіки.

Практичному втіленню наукових здобутків сприяє тісна координація досліджень з роботою органів державної влади у розробці численних законодавчих і нормативних ак-

тів, концепцій, програм, що дозволило підготувати для Президента України — 11, Кабінету Міністрів України — 102, Адміністрації Президента України — 153, Верховної Ради України — 92, міністерств і відомств України, інших центральних та місцевих органів влади — 1313 аналітичних документів. Значна частина з них використана органами державної влади та управління у законотворчій та практичній діяльності, про що свідчать отримані документи про впровадження. Масштаб, концептуальна спрямованість та широке впровадження напрацьованих та переданих інститутом до органів законодавчої та виконавчої влади проектів законодавчих та нормативних актів, методологічних розробок, експертно-аналітичних, оціночних та програмних матеріалів підтверджує реальний внесок наукового колективу інституту у вирішення проблем забезпечення економічного зростання України.

Важливе місце у діяльності інституту займає практичне втілення та координація наукових досліджень для забезпечення дієвого поєднання зусиль учених інституту з науковими установами НАН України, вищими навчальними закладами задля вирішення актуальних наукових завдань, підготовки концептуальних та прогностичних документів державного та регіонального значення.

Нині до структури інституту входить 15 наукових відділів. В інституті на кінець 2010 р. працювало 239 співробітників, у тому числі 6 членів НАН України, 4 члени інших академій, 26 докторів наук, 72 кандидати наук (з них 28 — віком до 35 років).

Кадрова політика інституту спрямована на вдосконалення професійного рівня наукового та науково-допоміжного персоналу, його омолодження, зростання кількості науковців вищої кваліфікації, завдяки чому установі вдалося зберегти і розвинути висококваліфікований науковий потенціал. За звітний період середній вік наукових кадрів помітно змінився: якщо у 2005 р. він становив 47 років, то у 2010 р. — 44 роки; зменшився середній вік докторів наук з 60 до 59

років, а кандидатів наук — з 47 до 41 року. За категоріями наукових співробітників найстаршою віковою групою є головні наукові співробітники — 64 роки, а наймолодшою — молодші наукові співробітники — 32 роки.

Інститут здійснює активну роботу з підготовки наукових кадрів через аспірантуру та докторантуру. На кінець 2010 р. тут навчалися 50 аспірантів і 2 докторанти.

Усього за 2005–2010 рр. в інституті підготовлено і захищено 29 докторських і 74 кандидатських дисертацій. З них співробітниками установи захищено 38 дисертацій, у тому числі 10 — на здобуття наукового ступеня доктора наук, 28 — кандидата наук, що забезпечує підготовку відповідного резерву наукових кадрів і їх поповнення спеціалістами вищої кваліфікації.

Ряд молодих науковців отримували за звітний період стипендії Президента України та НАН України для молодих учених, а також стипендію Київського міського голови для обдарованої молоді.

Відповідно до ліцензії Міністерства освіти і науки України від 29.09.2008 (серія АВ № 420522, наказ МОН України від 07.07.2008 № 2180-Л) в інституті відкрито магістратуру за спеціальністю 8.050104 «Фінанси» напряму підготовки 0501 «Економіка і підприємництво». Перший набір до магістратури здійснено в 2009 р. на денну форму навчання у кількості 6 осіб за рахунок коштів фізичних осіб. У 2010 р. до магістратури зараховано 9 осіб на денну форму навчання за рахунок державного замовлення.

Основні результати наукових досліджень відображені у виданнях інституту та публікаціях наукових співробітників. Упродовж 2005–2010 рр. вийшло друком 3652 публікації (обсягом 774,38 друк. арк.), в тому числі 2842 статті у вітчизняних та 168 статей у зарубіжних виданнях, а також 74 монографії (1850,56 обл.-вид. арк.), 11 навчальних посібників, 602 тези конференцій, 25 брошур, методик та методичних рекомендацій.

Інститут видає журнали «Економіка і прогнозування», «Економічна теорія» російською і українською мовами, «Український

соціум», «Вісник Інституту економіки і прогнозування», збірки наукових праць. Під егідою вченої ради інституту видається журнал «Економіст».

За звітний період інститут був організатором або співорганізатором 38 конференцій, семінарів, круглих столів, у тому числі 13 науково-практичних конференцій (з них 11 міжнародних), 2 міжнародних наукових конференцій, 1 всеукраїнської науково-методичної конференції, 5 науково-практичних семінарів (з них 4 міжнародних), 1 наукового семінару, 1 міжнародного симпозіуму, 12 круглих столів (з них 2 міжнародних), 2 економічних форумів та 1 конгресу.

Розробки інституту користуються широким попитом багатьох установ і організацій України, що дозволило тільки за рахунок господарських договорів та участі у виконанні конкурсної тематики забезпечити додаткові надходження до базового фінансування. У структурі фінансування наукових досліджень у звітному періоді в середньому частка фінансування за загальним фондом державного бюджету становила 79%, за спеціальним фондом – 21%

Працівники інституту у звітному періоді удостоєні державних нагород України – звань «Заслужений економіст України», «Заслужений працівник освіти України», орденів «За заслуги» II ступеня, «За заслуги» III ступеня, премії НАН України ім. М.І. Туган-Барановського за цикл робіт з управління інноваційним розвитком, почесних грамот Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, Міністерства аграрної політики, звання «Почесний доктор Київського національного університету імені Тараса Шевченка», також призначалася державна довічна стипендія видатним діячам науки України.

В обговоренні доповіді взяли участь академік НАН України Б.Є. Патон, директор Інституту демографії та соціальних досліджень НАН України, академік-секретар Відділення економіки НАН України, голова комісії з комплексної перевірки діяльності Державної установи «Інститут економіки та

прогнозування НАН України» академік НАН України Е.М. Лібанова, перший заступник міністра соціальної політики України В.І. Надрага, директор департаменту економічного розвитку і аграрного ринку Міністерства аграрної політики і продовольства України член-кореспондент Національної академії аграрних наук України С.М. Кваша, директор департаменту макроекономічної політики, стратегічного планування та прогнозування Міністерства економічного розвитку і торгівлі України Є.В. Олейников, директор Генерального економічного департаменту Національного банку України І.А. Шумило, перший заступник Голови Державної служби статистики України В.О. Піщейко.

Було зазначено, що в інституті проводяться актуальні та вагомі дослідження, які мають суттєве значення як для розвитку економічної науки, так і підвищення ефективності управлінських рішень щодо подальшого соціально-економічного розвитку української держави. Теоретичні і практичні результати роботи інституту за звітний період є вагомими і кількісно, і якісно. Результати проведених досліджень одержали підтримку і впровадження на самих високих рівнях державного управління України.

На засіданні було затверджено такі скориговані основні напрями наукової діяльності інституту:

- економічна теорія і суспільні трансформації;
- економічне зростання, структурні зміни та управління економікою;
- макроекономічне моделювання та прогнозування;
- інноваційна політика та технологічне прогнозування;
- розвиток конкуренції та промислова політика;
- фінансовий сектор економіки та фінансова політика;
- економіка і політика аграрних перетворень;
- кон'юнктура ринків та секторальні прогнози;

- моніторингові дослідження соціально-економічних трансформацій;
- територіальні проблеми розвитку.

Разом з тим Президія НАН України відзначила, що у діяльності інституту є певні недоліки та невирішені проблеми.

Керівництву інституту доцільно звернути увагу на необхідність доведення своїх практичних результатів до рівня нормативних документів, серед яких були б проекти постанов Уряду, законів України, на що звернув особливу увагу Прем'єр-міністр України М.Я. Азаров під час нещодавньої зустрічі з ученими-економістами Академії. Це суттєво підвищить ефективність практичних результатів наукових досліджень інституту.

Стан, у якому зараз перебуває економіка України, вимагає концентрації зусиль науковців інституту в найбільш вразливих для неї сферах: національного виробництва, збалансування державних фінансів та скорочення зовнішнього і внутрішнього боргу, підвищення стійкості банківської системи, вирішення проблем енергетичної залежності України. Цим напрямом має бути приділена особлива увага, оскільки тут йдеться по суті про економічну і національну безпеку держави. Ученим-економістам необхідно сьогодні, крім надання допомоги владним структурам, виконання їх доручень, всіма способами пропагувати своє бачення економічної ситуації, шляхів і завдань економічного розвитку. Необхідно цілеспрямовано формувати на всіх рівнях високу культуру економічного мислення, управління, передбачення соціально-економічних результатів державних рішень.

Потребує подальшої активізації робота з залучення до інституту талановитої молоді. Не всі можливості використані для співробітництва з міжнародними фондами і організаціями.

З метою підвищення релевантності прогнозів, зокрема ступеня передбачуваності економічного зростання (спаду), необхідно враховувати проблеми циклічності економічного розвитку.

Слід активізувати зусилля наукового колективу інституту щодо підвищення частки спеціального фонду державного бюджету в загальному обсязі фінансування та у виконанні на договірній основі розробок, спрямованих на вдосконалення та розвиток напрямів, пов'язаних із фінансовим і бюджетним прогнозуванням, забезпеченням розвитку та регулюванням фінансових ринків, технологічним прогнозуванням і інноваційною політикою, енергетичним балансом України, економічними проблемами енергозабезпечення, територіальних проблем розвитку тощо.

У цілому Президія НАН України схвалила діяльність Державної установи «Інститут економіки та прогнозування НАН України».

* * *

Далі учасники засідання заслухали наукову доповідь заступника директора Державної установи «Інститут геохімії навколишнього середовища НАН України» члена-кореспондента НАН України **Георгія Віталійовича Лисиченка** «Про стан та вдосконалення системи техногенно-екологічної безпеки на об'єктах ядерно-паливного циклу України».

В обговоренні доповіді взяли участь академік НАН України Б.Є. Патон, виконавчий директор Державного концерну «Ядерне паливо» Н.В. Джога, проректор з науково-педагогічної роботи, директор Науково-технічного центру «Екотехнології та технології енергозбереження» Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут» доктор технічних наук, професор Г.Б. Варламов, декан фізичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка доктор фізико-математичних наук, професор М.В. Макарець, віце-президент, виконавчий секретар Українського ядерного товариства доктор технічних наук С.В. Барбашев, генеральний директор Національного наукового центру «Харківський фізико-технічний інститут», академік-секретар Відділення ядерної фізики та енергетики НАН України академік НАН України І.М. Неклюдов.

Президія НАН України зазначила, що зміцнення безпеки діючих енергоблоків АЕС та інших об'єктів ядерної галузі енергетики з метою приведення їх цільових показників у відповідність до міжнародних норм, правил і стандартів з ядерної, радіаційної та екологічної безпеки є пріоритетним завданням державної політики у сфері використання ядерної енергії.

Актуальність питання безпечної експлуатації АЕС України значно зросла після катастрофічних подій на АЕС «Фукусіма-1» в Японії, які відбулись у березні 2011 р. Рішеннями Президента України, Кабінету Міністрів України, Ради національної безпеки і оборони України поставлено завдання провести поглиблену позачергову оцінку стану безпеки енергоблоків АЕС України.

На сьогодні дуже важливим напрямом подальшої ефективної роботи ядерної енергетики в Україні є подовження експлуатації блоків АЕС понад установлені проектами термін. Успішне розв'язання цього завдання досягається не тільки завдяки об'єктивному оцінюванню стану конструктивних матеріалів корпусів реакторів, які експлуатуються, а й шляхом одночасної реалізації додаткового комплексу науково-технічних заходів, спрямованих на підвищення рівня техногенно-екологічної безпеки на всіх об'єктах ядерно-паливного циклу (ЯПЦ), а саме вдосконалення або переоснащення систем ядерного і радіаційного контролю; обґрунтування та розширення систем геодинамічного, екологічного і сейсмічного моніторингу; запровадження сучасних інформаційних технологій моделювання і прогнозування виникнення кризових ситуацій; вдосконалення засобів управління техногенно-екологічною безпекою в штатних та аварійних ситуаціях.

Потребують подальшої наукової підтримки та реалізації сучасних конструктивно-технічних рішень роботи, що пов'язані з розв'язанням практичних проблем радіо-екологічної безпеки на об'єктах уранодобувної та переробної промисловості, а також проблем поводження з радіоактивними відходами (РАВ), які виконуються в рамках

низки державних і регіональних цільових програм. Мають бути вирішені питання зменшення обсягів рідких РАВ і сольового плаву, вибору місця будівництва сховища геологічного типу для захоронення довгоіснуючих РАВ, створення надійних ізолюючих матриць для високоактивних РАВ.

На сучасному етапі актуальними також залишаються організаційно-технічні заходи щодо протидії актам ядерного та радіологічного тероризму. Суттєві законодавчо-правові та організаційні питання з проблем техногенно-екологічної безпеки виникають у зв'язку зі створенням нових типів ядерних установок (джерела нейтронів, заснованого на підкритичній збірці, керованій лінійним прискорювачем електронів; дослідницького ядерного реактора, заводу з виробництва ядерного палива), а також зі зняттям ядерних об'єктів з експлуатації.

Фахівцями Інститутів геохімії навколишнього середовища, проблем безпеки атомних електростанцій, геофізики ім. С.І. Субботіна, гідробіології та Національного науково-природничого музею НАН України здійснюється значний комплекс робіт в інтересах Національної атомної енергетичної компанії (НАЕК) «Енергоатом» з проведення комплексного радіоекологічного, геодинамічного та сейсмологічного моніторингу АЕС України, що надає об'єктивну інформацію про стан екологічної безпеки на територіях впливу цих АЕС. Це використовується для обґрунтування заходів безпеки, отримання даних для проектів будівництва нових об'єктів інфраструктури ЯПЦ, ухвалення управлінських рішень, інформування керівних органів та громадськості.

В установах НАН України розроблено також теоретичні основи методу динамічного аналізу нестационарних радіаційних полів, у тому числі для низькофонової джерел випромінювання. Цей метод став базовим при розробці структури нової системи радіаційної безпеки в ядерній галузі, що була прийнята до впровадження в Мінпаливенерго України ще в 2008 р. На його основі створено дослідні зразки нових програмно-технічних засобів, які

забезпечують ефективне виявлення радіоактивних матеріалів та джерел іонізуючого випромінювання, що знаходяться у незаконному обігу. Активно виконуються роботи з радіаційного приладобудування — створено дослідні зразки обладнання для альфа-, бета- і гамма-спектрометрії (аерогаммаспектрометричний комплекс, спектрометр людини, портативна робоча станція «Вектор» та інші), деякі з них сертифіковані та випущені малими серіями.

Разом з тим, розвиток робіт із зазначеної проблематики стримується через недостатнє бюджетне фінансування наукових досліджень, відсутність стабільності та неплатежі при виконанні госпдоговірних робіт, труднощі при атестації нових зразків техніки і технічних засобів та недосконалість механізмів їх впровадження на об'єктах ЯПЦ.

Крім того, існує нагальна необхідність підвищення рівня міжнародної кооперації у сфері фізичного захисту ядерних установок, ядерних матеріалів, радіоактивних відходів, інших джерел іонізуючого випромінювання, нерозповсюдження ядерних технологій і матеріалів, боротьби з ядерним тероризмом.

Потребує вдосконалення і розширення система підготовки й перепідготовки висококваліфікованих фахівців та науковців, які забезпечують вирішення проблем експлуатації і перспективного розвитку ядерно-енергетичного комплексу України.

Враховуючи зазначене, Президія НАН України доручила Відділенню ядерної фізики і енергетики НАН України у тісній співпраці з профільними науковими установами інших відомств та відділень Академії забезпечити координацію досліджень з проблем ядерної, радіаційної та техногенно-екологічної безпеки всіх типів об'єктів ядерної галузі України. Також було зазначено необхідність підвищити ефективність використання потенціалу академічних установ та інтенсифікувати співробітництво з установами Міненерговугілля України, в тому числі з НАЕК «Енергоатом», Державним концерном «Ядерне паливо», Державним підприємством «Східний гірничо-збагачувальний комбінат», Державним підприємством «Бар'єр».

Фахівцям з ядерної, радіаційної та техногенно-екологічної безпеки об'єктів ядерної галузі було рекомендовано взяти активну участь у П'ятому українсько-російському науково-технічному семінарі «Розвиток атомної енергетики Росії та України — фактор сталого міждержавного співробітництва», що відбудеться у жовтні цього року в Сочі. Цей захід є дуже важливим для підвищення рівня загальної безпеки АЕС, оскільки всі реактори українських атомних електростанцій мають «російське» походження. Також Російська Федерація постачає ядерне паливо та значну частку основного обладнання атомних електростанцій. Необхідно розробити узгоджені пропозиції щодо розширення спільних досліджень з установами Російської Федерації для подальшого їх обговорення на цьому семінарі.

* * *

На розгляд Президії НАН України було винесено доповідь заступника директора Інституту гідромеханіки НАН України члена-кореспондента НАН України **Володимира Івановича Нікішова «Проблеми та перспективи розвитку досліджень гідромеханіки річкових систем»**, присвячену актуальним питанням гідродинаміки водного середовища в річках та каналах, дослідження яких сприяли появі нового наукового напрямку — гідромеханіки руслових систем.

В обговоренні доповіді взяли участь академік НАН України Б.Є. Патон, директор Інституту гідромеханіки НАН України академік НАН України В.Т. Грінченко, головний інженер публічного акціонерного товариства «Український головний проектно-розвідувальний інститут з меліоративного і водогосподарського будівництва» (ПАТ «Водопроєкт») О.П. Романішин, головний інженер проекту Українського державного інституту по проектуванню підприємств рибного господарства і промисловості (Інститут «Укррибпроєкт») В.В. Васильєв.

У доповіді було зазначено, що роботи, які інтенсивно проводяться в Інституті гідромеханіки НАН України, є базою для вирішення

фундаментальних проблем сучасної гідротехніки — теоретичного та експериментального моделювання транспорту наносів, встановлення впливу течій та хвиль, в тому числі викликаних рухом суден, на гідротехнічні споруди й береги водойм, взаємодії потоку рідини з поверхнею, що розмивається.

На основі теоретичних і експериментальних досліджень, виконаних в інституті, розроблено ієрархію математичних моделей і ефективні методи розрахунку течії та транспорту наносів. При узагальненні результатів теоретичних досліджень, а також аналізі експериментальних результатів й результатів натурних спостережень запропоновано нові засоби управління потоком з метою зменшення його впливу на дно та береги, розроблено рекомендації щодо оптимізації технічних рішень при спорудженні низки гідротехнічних споруд. Зокрема, запропоновано новий засіб зменшення локального розмиву русла в околі гідротехнічних споруд із врахуванням складної структури вихрових течій. Інтенсивно розробляється і вдосконалюється нова технологія укріплення берегів для запобігання їх руйнуванню течіями і хвилями, в т.ч. й від руху суден.

Поєднання фундаментальних результатів гідромеханічних досліджень руху рідини з новими методами розрахунку течій, застосуванням новітніх засобів вимірювання та обробки даних дали можливість суттєво підвищити рівень науково-дослідних робіт і сформувати новий науковий напрям — гідромеханіку річкових систем.

Дослідження проводяться у відповідності із запитом сучасного гідротехнічного будівництва в Україні. Практична реалізація зазначених науково-технічних робіт здійснювалася, зокрема, при будівництві мостового переходу через Дніпро в районі Києва та берегозахисних споруд на річці Псел, при оцінці розмиву і занесення русел річок та водних шляхів України, при розробці конкретних пропозицій щодо вибору оптимальної швидкості суден на відповідних ділянках Дніпра.

Ефективність досліджень з гідромеханіки річкових систем в Інституті гідромеханіки

НАН України забезпечується наявністю належного кадрового потенціалу та унікальної лабораторної бази, що має статус національного надбаня України і включає дослідний басейн, гідравлічні лотки та експериментальний полігон у с. Кийлів.

Результати наукових досліджень науковців інституту неодноразово обговорювалися на конференціях і семінарах (Міжнародні конференції «Збереження та сталий розвиток дельти Дунаю», 2004; «Течія і процеси переносу в складних загромаджених потоках», 2004; General Assembly of European Geosciences Union, 2005, 2007 та ін.).

Разом з тим продовжує існувати певний дисбаланс між рівнем досягнень у галузі фундаментальних досліджень гідромеханіки річкових систем та обсягом практичного використання їх результатів, що обумовлено низьким рівнем фінансування та недостатньою обізнаністю потенційних замовників з роботами Інституту гідромеханіки НАН України

У процесі обговорення було зауважено, що в Інституті гідромеханіки НАН України отримано суттєві фундаментальні результати, на базі яких розроблено рекомендації щодо оптимізації технічних рішень при будівництві низки гідротехнічних споруд. Крім того, суттєве значення мають розроблені методи та пропозиції щодо вдосконалення сучасної технології захисту берегів та вибору оптимального режиму руху суден в умовах обмеженого фарватеру.

Однак Президія НАН України зазначила недостатній рівень практичного впровадження отриманих результатів. Інститут гідромеханіки має докласти більше зусиль для переконання відповідних органів державної влади, інвесторів та підприємців у необхідності використання його науково-технічної продукції. Необхідно задіяти всі можливі заходи та сучасні технології для ознайомлення потенційних замовників з роботами інституту.

* * *

Крім того, Президія НАН України прийняла низку організаційних і кадрових рішень.

Затверджено строком на п'ять років на посадах директорів наукових установ НАН України:

- академіка НАН України **Івасишина Ореста Михайловича** на посаді директора Інституту металофізики ім. Г.В. Курдюмова;
- академіка НАН України **Яцківа Ярослава Степановича** на посаді директора Головної астрономічної обсерваторії;
- члена-кореспондента НАН України **Гнатченка Сергія Леонідовича** на посаді директора Фізико-технічного інституту низьких температур ім. Б.І. Веркіна;
- академіка НАН України **Литвиненка Леоніда Миколайовича** на посаді директора Радіоастрономічного інституту;
- члена-кореспондента НАН України **Варюхіна Віктора Миколайовича** на посаді директора Донецького фізико-технічного інституту ім. О.О. Галкіна;
- академіка НАН України **Шпеника Отто Бартоломійовича** на посаді директора Інституту електронної фізики.

Затверджено:

- доктора фізико-математичних наук **Карбівського Володимира Леонідовича** на посаді завідувача відділу спектроскопії поверхні твердого тіла Інституту металофізики ім. Г.В. Курдюмова НАН України;
- доктора фізико-математичних наук **Соколова Святослава Сергійовича** на посаді завідувача відділу фізики квантових рідин та кристалів Фізико-технічного інституту низьких температур ім. Б.І. Веркіна НАН України;
- доктора хімічних наук **Кузьміна Віктора Євгеновича** на посаді завідувача відділу молекулярної структури і хемоінформатики Фізико-хімічного інституту ім. О.В. Богатського НАН України;
- доктора економічних наук **Борщевського Віктора Валентиновича** на посаді завідувача відділу прогнозування і моделювання розвитку регіону Інституту регіональних досліджень НАН України;
- доктора економічних наук **Сторонянську Ірину Зеновіївну** на посаді завідувача відділу проблем розвитку фінансово-кредитних відносин в регіоні Інституту регіональних досліджень НАН України;
- доктора економічних наук **Микитенко Вікторію Володимирівну** на посаді головного нау-

кового співробітника Державної установи «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку НАН України».

Відзнакою НАН України «За наукові досягнення» нагороджено:

- директора Інституту фізико-органічної хімії і вуглекислотної хімії ім. Л.М. Литвиненка НАН України академіка НАН України **Попова Анатолія Федоровича** за багатолітню плідну працю вченого-хіміка і організатора наукових досліджень та значні творчі здобутки.

Відзнакою НАН України «За професійні здобутки» нагороджено:

- головного наукового співробітника Головної астрономічної обсерваторії НАН України доктора фізико-математичних наук, професора **Яновицького Едгарда Григоровича** за багатолітню плідну працю, вагомий внесок у розвиток наукових досліджень у галузі астрономії та значні професійні здобутки;
- ученого секретаря Інституту надтвердих матеріалів ім. В.М. Бакуля НАН України кандидата фізико-математичних наук **Гонтаря Олександра Григоровича** за багатолітню плідну творчу працю та вагомий внесок у науково-організаційній діяльності;
- працівників Державного підприємства «Державний науково-технічний центр з ядерної та радіаційної безпеки» Держатомрегулювання України та НАН України: заступника директора з наукових питань, доктора технічних наук, професора **Носовського Анатолія Володимировича**; начальника відділу Харківської філії, доктора технічних наук, професора **Ястребенецького Михайла Онисимовича** за багатолітню плідну творчу працю, значні здобутки у професійній діяльності та вагомий особистий внесок у розвиток науки, техніки і технологій безпеки об'єктів атомної енергетики.

Відзнакою НАН України «За сприяння розвитку науки» нагороджено:

- ректора Національної академії Служби безпеки України, генерал-майора, доктора юридичних наук, професора **Скулиша Євгена Деонісійовича** за вагомий особистий внесок у розвиток юридичної науки та значні здобутки у зміцненні творчої співпраці викладачів і науковців Національної академії СБ України з ученими НАН України.